

HATÁRÓR

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egy évre 12 K., félévre 6 K., negyedévre 3 K.
Egyes szám 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
csütörtökön reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
UJVIDÉK, PETŐFI-UTCA 47. SZAM, ahova a lap szellemi
s anyagi részét illető közlemények küldendők.

Egy liberális tüntetés.

A mai klerikális, ultraszélső, felekezeti háborus világunkban kedden, e hó 3-án egy igazán liberális, méltóságteljes és a résztvevők személyére és nagy számára való tekintettel impozáns, liberális tüntetés folyt le városunkban, amikor Ujvidék társadalmának színe-java, nyelvi és vallási különbség nélkül, liberális hitvallása mellett nyilatkozott meg.

Megyessy Ferencet, az ujvidéki kath. főgimnázium igazgatóját, az utóbbi hetekben a különféle klerikális lapokban ismételt támadás érte, mert Megyessy Ferenc, minden klerikális szélsőségu nyomasnak ellent mert állani és megmaradt liberálisnak.

Igenis ellent mert állani és liberálisnak mert megmaradni, — ez volt a bűne, ezért péceztek ki a Bácskai Naplók és egyéb klerikális elvakultságban írott lapok, hogy ezzel vagy megfélemlítsék, vagy megbuktassák.

Mert, hogy bátorság kellett ahhoz, hogy ellent merjen es ellentállani merészelt azt a tankerületi főigazgató őszinte beszéde beismerte és tanuságot tett arról, hogy milyen világot élünk most és bepillantást engedett a közoktatásügyi miniszterium egyes osztályainak kulisszatitkaiba, hol a legsötétebb teketeség honol.

Megyessy Ferenc, — ahogy a lejjebb elmondandó tüntetés szónoka mondotta, — célpontja volt egy klerikális ágyútűznek, melynek következményei abban is megnyilvánultak, hogy az intézet falain belül az együttműködésre hivatottak közt megszűnt a harmonia, a széthuzás lett urra és az egyenlenség ütötte fel átkos fejét.

Ennek a harcnak a következménye a sajtóháború, a támadások hosszú sora, amelynek a célpontja: az igazgató volt.

Ujvidék társadalmá, mely a legváltóságosabb napokban is, a legféltlenebb vallási harcok idején is, heterogen és sokfelekezeti összetétele dacára liberálisnak tudott megmaradni, félteni kezdte gyermekeinek nevelését, mely e harc alatt sokat szenvedett, mely e harc válogatást nem ismerő fegyvereinek összemérése folytán még az ifjúságot is megmetyelyezte. Szükséges volt tehát, hogy e liberális társadalom megmozduljon és hands off-ot kiáltson oda a rombolók felé, akik a jövő Magyarország ifjúságát akarták elvakult felekezeti harcuk eszközeül felhasználni.

Szükség volt, hogy álljt kiáltssanak e rombolás felé és megállítsák a küz-

dőket azon az uton, amely az ifjúság lelkét veszélyeztette.

Ujvidék társadalmának tehát meg kellett mozdulnia és ez a kedd délelőtti liberális tüntetés formájában nyilatkozott meg.

Grossinger János, Mayer Oszkár dr., Szabó Lajos dr., Szabó Imre, Gál Ödön dr. és Belohorszky János dr. irták alá azt a felhívást, amelyet megküldöttek városunk vezető polgárainak és a mely felhívásnak mintegy 150 polgára a városnak, társadalmunk elite-je eleget is tett, amidőn kedden délben a főgimnázium tornatermében rendezett ünnepségen megjelent, hogy ezzel is demonstrálja liberalizmusát.

Grossinger János vezetésével Demetrovits Vladimir dr. kir. tanácsos, polgármester, Mayer Oszkár dr., Molnár Hugó és Belohorszky János dr. részvételével egy küldöttség ment Megyessy Ferenc főgimn. igazgatóért és a véletlenül Ujvidéken időző tankerületi főigazgatóért: Szele Róbertért, aklt az ünnepélyhez ugyancsak meghívtak.

Amikor a küldöttség az élükön megjelent, szüntelen éljenzéssel fogadták, melynek csillapultával Szabó Lajos dr. városi tisztí főügyész mondott egy magasaröptü, minden izében igaz, kemény de a liberalizmus mellett hitvallást tevő gyönyörű beszédet, amelyben Szele Róbert főigazgatót arra kérte, vessen véget annak, hogy a gimnáziumban a belbekerület maradjon, ne tőrje tovább a rakoncátlankodó elemek okvetetlenségeit és mentse meg az ifjúság lelkét a megmetyelyezéstől és városunk társadalmát a felekezeti harcok hullámcspásaitól. Vi-haros taps, éljenzés volt minden mondat után a válasz és mindenkinek látnia kellett, hogy itt a liberalizmusnak egy erős falanksza áll ellent minden retrográd, maradi békebontó áramlatnak. Beszéde végén Megyessy Ferencet a város polgárságának szeretetéről, tiszteletéről és ragaszkodásáról biztosította.

Megyessy válaszolt elsőnek. Meg volt hatva attól a lelkes tüntetéstől, a melyet polgártársai neki rendeztek, melyhez hasonló kitüntetés szerinte szinte páratlan egy állami tisztviselő életében. Megígérte, hogy a szónok által kifejtett szellemben fogja tovább vezetni az intézetet.

Szele Róbert főigazgató mondott ezután szenzációs beszédet, amikor beismerte, hogy ő maga látja már évek óta ezt az áldatlan harcot, amely az igazgató ellen folyik és látja azt a célt, amely e harcot ösztönzi, meg is

kisérelte, hogy a rendbontók ellen állást foglaljon (fenn a miniszteriumban), de sajnos minden igyekezete eddig meddő maradt.

De a vallomás ékebben beszél minden eddiginél. Hisz egy ekzponense a miniszteriumnak bevallja, hogy a klerikális elemek megfékezésére a miniszteriumban nem tudott felhatalmazást kapni. A Zichy János és Barkóciak miniszteriumában.

De a keddi tüntetést, a polgárság színe-javának e megnyilatkozását újra tolmácsolni fogja fenn a miniszteriumban és reméli, hogy most eredményel.

Zugó taps közt kérte a megjeleneteket, hogy tartsanak ki Megyessy Ferenc mellett.

Igy zajlott le a keddi liberális tüntetés, melynek két érdekes pikantériáját még sem hallgathatjuk el.

Az egyik, hogy Szele Róbert, aki kedden liberális beszédet mondott, egy-két év előtt még a szegedi Mária kongregáció elnöke volt és így nem minden pikantéria híján van, hogy most liberális hitvallása mellett tör lándzsát.

A másik pikantériája a dolognak — úgy halljuk, — Megyessy Ferenc még mindig tagja a Mária kongregációnak, ez pedig a liberalizmus legnagyobb ellensége.

Nem akarunk ürömcsoppet csepegtetni a tüntetés lelkesedésébe, csak önkéntelenül kérdezzük önmagunkat:

— Igazán liberális-e az, aki a kongregáció tagja?

Fertőzött levegő.

A balkáni kis államok által rögtönzött háboruból kifolyólag oly nagy mértékben van elterjedve a fertőzés, hogy ez a megfertőzött európai levegő majdnem elkábit s nem lehet eléggé óvakodnunk, hogy a dögleletes, kóros és életveszélyes kigőzölgést elkerülhessük. Bár úgy látszik, a metyelyezett levegő veszedelmes hatását mi sem kerülhetjük el, amennyire lehet, óvjuk magunkat. Szinte lehetetlenség elmondani avagy leírni azt a sok-sok nyomort, pusztulást és gyilkolást, mit e háboru már is okozott s rettenetes, csaknem hihetetlen, hogy a XX. században oly vérlázító gyilkolás történhetik, melylyel a balkániak lázba hozták az egész világ népeit.

És miért mind ez? Egy mivel sem indokolható, ősi elavult szokás miatt, melyet a kor még ma sem irtott ki a népek lelkéből s a régi vadnépek gyilkolási szokása ma is fenáll, sőt borzasz-

több módon, mint valaha. Azt látjuk, hogy az előrehaladottabb, erősebb gazda, kinek szük már a portája, képes legyilkolni szomszédját, csak azért, hogy jogtalan vágyait kielégíthesse, hogy territoriumát nagyobbíthassa s közelebb jusson a főtérhez, ahol idővel kedve szerint s akadálytalanul zsákmányolhasson. Ezért hullott el a mostani balkáni báborban ezer és százezer ártatlan ifjú munkaerő s fertőztették meg egész Európa levegőjét, melytől prüsszög most az egész nemzet, valamennyi állam népei. S a fertőzött levegő nem hogy vissza s elriasztaná a népeket, hanem — mint vérszagra a vadállat — harcias kedve kerekedett minden nemzetnek s ütni, verni, gyilkolni készülnek, hogy aki erősebb, marja a gyengébbet. Hódítani, tért foglalni ez a jelszó, ezért áll talpra, ezért szólítja fegyverbe minden hatalom a katonáit.

A borzalmas háborura különösen vérszemet kapott Szerbia, melyet heves és könnyen izguló vérmérséklete mind előbbre hajt s ez indulatos vérmérsékletükhez hozzájárult a szerencsés pillanatban indított s egy készületlenül talált, higgadtabb vérű nemzet elleni háboru is, amelyben minden nagyobb áldozatok nélkül elérték céljukat.

A szerb nemzetnek ezen nagy izgatótsága és nyugtalanodása annak az őszinte bevallására készlet, hogy nincs több olyan nemzet, mely annyira nyugtalan, izgulékony és könnyen hevülő természetű volna, mint a szerb, mit az a körülmény is bizonyít, hogy bár a hazánkban élő szerb nemzetiségekkel mindig testvéries életet folytattunk s bár azok velünk magyarokkal teljesen egyenjogúak, mégis azt tapasztaljuk, hogy a jelen balkáni háboruban aratott sikerektől elkapatva, az eddig fennállott testvéries életet megunva, kezdenek izgatni, sőt tartózkodás nélkül, különösen a délvídeden egymást bujtogatják ellentünk, sőt itt-ott fenhangan is hirdetik, hogy rövid időn belül a nagy Bácskában és Torontálban Péter király fog uralkodni. Ilyen és ehez hasonló agitálással azután annyira izgatják a köztünk élő, könnyen hevülő szerb nemzetiséget, hogy a szerb lakta délvídedi községeket őrizet alá kellett venni.

Ha hazánknak a saját jogait s a jelen fertőzött levegőben a békét fegyverrel kell megvédeni, ugy ezt egyenesen a szerb nemzet rovására kell betudni. Hogy aztán hazánk fegyverbe állása a szerb nemzet uralmára és jövőjére mily következményeket von maga után, előre is megmondhatjuk.

Óva intjük szerb testvéreinket, ha velünk együtt békében akarnak élni s eddigi, törvényben biztosított jogait és önállóságukat megtartani, ne gravitáljanak a nagy és győzelemittas Szerbia felé, hanem tőrjék sorsukat s ne okozanak sem maguknak, sem másnak még nagyobb nyomort s még fertőzöttebb levegőt, mint a milyen már is körülvesz.

Teleki András.

Kivételes állapot.

„Régóta érzett szükség, hogy a kormánynak háboru vagy ennek *fenyegető veszélye* esetére rendelkezésre álljon oly kivételes hatalom, amelynek alapján *kivételes intézkedéseket* léptethet életbe“.

E szavakkal vezette be Lukács miniszterelnök az ő legújabb törvényjavaslatának megokolását, amely törvényjavaslat új korszakot jelent Magyarország történetében s amelyet mindenkit érdeklő voltánál fogva főbb vonásaiban imitt ismertetünk.

A törvényjavaslat első szakasza kimondja, hogy a kivételes intézkedéseket a kormány háboru idején, vagy ha szükséges, már katonai előkészületek esetén is igénybe veheti, de a kivételes hatalom a háboru befejezésével nyomban megszűnik. Kimondja továbbá a javaslat, hogy a kivételes hatalom igénybevételét az országgyűlésnek legközelebbi ülésén be kell jelenteni.

Egyik fontos rendelkezése a javaslatnak, hogy a kivételes hatalmon alapuló közigazgatási javaslatok végrehajtására a minisztérium *kormánybiztosokat* nevezhet ki. A kormánybiztosok kivételes hatáskörükben a megyei, városi és községi alkalmazottakkal, valamint a csendőrség, rendőrség és pénzügyőrség alkalmazottaival is közvetlenül rendelkezhetnek és ezek a közegek a kormánybiztos rendelkezéseit feltétlenül kötelesek végrehajtani. A nem engedelmességek a kormánybiztos fegyelmi eljárás nélkül felfüggeszti, de ez a rendelkezés csak a kivételes hatalom megszűnéséig érvényes.

Elrendeli továbbá a javaslat, hogy a fogyasztási cikkek javaslatára a kormány intézkedhetik, hogy a legszükségesebb élelmi cikkek legmagasabb árát a közigazgatási hatóság megállapíthassa.

A minisztérium elrendelheti, hogy a *sajtótermékek* köteles példányait az ügyészséghez, még a szétküldés előtt be kell mutatni és ha a sajtótermékek a hadviselés érdekeit érintik, annak szétküldését az ügyészség megtilthatja. A minisztérium továbbá intézkedhetik, hogy egyes belföldi időszakos lapoknak, ha közleményeik a hadviselés érdekeit veszélyeztetik, megjelenése és terjesztése eltiltassék.

A javaslat tizenkettedik szakasza felhatalmazza a kormányt, hogy a háboru idejére a *büntető bíraskodás terén* rendkívüli intézkedéseket tehessen. Megengedi azt, hogy az esküdtbírószóhoz tartozó bűncselekmények közül azokat, melyek a hadviselés érdekeit érintik, a királyi törvényszékek hatáskörébe utalhassa, az esküdtbírószó működését más bűncselekményekre nézve is felfüggeszthesse, hogy egyes bűncselekmények elbírálását a fenálló törvények szerint illetékeséggel és hatáskörrel nem bíró más polgári büntető bíróságra bízassa és hogy végül bizonyos bűncselekményeket gyorsított büntető eljárásnak vethessen alá.

Súlyos büntetéssel sújtja továbbá a javaslat a kémkedést, az izgatást, a magánosok elleni erőszakot, a munkabér fölemelése, vagy leszállítása végett alkalmazott erőszakot, a sztrájkot, ha minde-

zeket a bűncselekményeket háboru idején követik el.

A minisztérium fölhatalmaztatik továbbá, hogy a hadi szükségletek fedezésére szükséges összegeket előlegezhesse és hitelműveletet is végrehajthasson, — Intézkedéseit azonban az országgyűlésnek a legközelebbi ülésén bejelenteni tartozik.

Tehát közvetlenül és korlátlanul rendelkező kormánybiztosok, a posta, távirat és távbeszélő korlátlan ellenőrzése, újabb egyesületek alakításának megtiltása, meglévő egyesületek működésének korlátozása vagy felfüggesztése, az esküdtbírószó működésének felfüggesztése, a hírlapok erős cenzurázása, egyszerű elkobzása, az egyesülési, gyülekezési és a sajtószabadság, valamint a sztrájkjog teljes elfojtása: ezek azok a kivételes intézkedések, melyekkel a kormány működési köre — sub titulo háboru — kibővítették a szabad, alkotmányos Magyarország s a felvilágosodott, haladásra törő XX. század nagy dicsőségére.

H I R E K.

Vár. törvényhatóságunk e hó 2-án rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyetlen tárgyát az erdővételek ismert ügye képezte; mint-hogy a minisztérium egy korábbi közgy. határozat értelmében hajlandó a jelenlegi erdő irástást engedélyezni, ha a város újabb határozatot hoz arra nézve, hogy a kedvezőbb pénzügyi helyzet beálltával másutt vásárol újabb erdőt, a közgyűlés rövid fél órai tanácskozás után, a tanács javaslata alapján ily értelmű határozatot hozott.

Iskolalátogatás. Dr. Szele Róbert kir. tanker. főigazgató e hó 3-án Ujvidékre érkezett. hogy a kir. kath. magyar főgimnázium őszi hivatalos látogatását végezze.

Pályázat áll. tanítói állásokra. A vallás- és közoktatásügyi miniszter több száz községben levő s az 1907. XXVI. t.-c. 2. és 4. §-ában megállapított illetményekkel egybekötött állami elemi iskolai tanítói és tanító-női állásokra f. december 15-i lejárattal pályázatot hirdet.

Külön vasuti szakasz a tanulóknak. A szabadkai üzletvezetőség a hozzá intézett kérelem következtében a topolyai iskolába — Szeghegy, Bácsfeketehégy és Kishegyesről — bejáró tanulók részére külön kocsiszakaszt engedélyezett. Nagyon helyén volna, ha az ujvidéki iskolákba vidékről naponta bejáró tanulók részére a „Napközi Otthon“ vezetősége is eszközölné ki hasonló kedvezményt.

A Petőfi társaság, mint korábban jelezte, e hó 14-én Ujvidéken irodalmi estélyt kívánt rendezni. Az estély a jelenlegi helyzetre való tekintettel, elhalasztott.

Tüdőbeteg gondozó intézet (Andrássy-utca 30.) Rendelés: szerda d. u. 6—7 és vasárnap d. e. 11—12-ig. Ingyen tanács, esetleg segély szegénysorsú tüdőbetegeknek.

Felülfizetések nyugtázása a Vasutas Szövetség kabaré estélye alkalmából: dr. Szlezák Lajos, Várady Lajos, Häfner Károly

fia. Menr
10—10 K
Ignác, Ra
Rössler, D
Testvérek,
zsár, özv
Kovács E
Miksa 4.
Simon, K
Papp Ru
Morava J
József,
Ludwig J
2—2 k-t
dr. Elsch
Kovács L
novszky
szesen 18
nyozni.
fogadják
Otthon v
— Kösz
ki izletes
kony cél

Kö
minden
közönség
Polgári
„Kösz
mával. A
gílag mi
dozását
pont 8
zavaró f
A legna
szereplő
feladatu
a legjobb
sitóje, S
el és a
kiédem
már töb
vetlenség
pét S
először
Máriska
Bogárd
jól meg
szerepé
tott tap
szerepé
Turi k
produk
Jenő c
Brecks
mulats
kovács
Golyvá
másos
Szabó
nagyb
közör
előadá
fiai z
számo
a kö
Eiöad
táncca
Dr. P
tot a
mérté
előada

várme
valam
kán
közöt

fia. Menráth L és fia, Wagner Testvérek, N. N. 10—10 K.-t, dr. Dezső Kálmán 6 k-t, Gódor Ignác, Rangl Endre, Gerich István, Pollák és Rössler, Dietzgen Imre, Ernst és Róth, Schwartz Testvérek, Königstädler Testvérek, Faith Boldizsár, özv. Freud Izidorné, Krevesits István, Kovács Bálint, N. N. 5—5 k-t, Hoffmann Miksa 4 -t, kFarkas László, Villanytelep, Rainer Simon, Koller Károly 3—3 k-t, Holczer Ferenc, Papp Ruffinus, Krammer Rezső, N. N., dr. Morava János, N. N., Krammer Nándor, Fischer József, Sigmund, Vörös Imre, dr. Gruby, Ludwig József., Urbán Ignác, Neupauer István 2—2 k-t, Nagy Sándor, N. N., Rácz Ferencz dr. Elschléger, Bauer Kornél, Esztergály Zoltán, Kovács Lajos, Puliszák József, N. N., Lete-novszky 1—1 k-t, Molnár Teréz 80 f-t, összesen 185 k. 80 f-t voltak kegyesek adományozni. Amidőn ezt tisztelettel nyugtázzuk. fogadják a nemesszivű adakozók a Napközi Otthon vezetőségének leghálásabb köszönetét. — Köszönetet mond végül Wagner Lajos urnak, ki izletes finom cukorkákat ajánlott fel a jótékony cél érdekében.

Köszönet Jutka. A Dungserszky színház minden zugát zsufozásig megtöltötte a hálás közönség dec. 1-én, vasárnap este az „Ujvidéki Polgári Magyar Daloskör“ által színre hozott „Köszönet Jutka“ című népszimű előadása alkalmával. Az előadás fényesen sikerült úgy anyagilag mint erkölcsileg. Derék műkedvelők fáradozását teljes siker koronázta. Az előadás, mely pont 8 órakor kezdődött, minden legcsekélyebb zavaró fennakadás nélkül rendben pergett le. A legnagyobb elismerés hangján kell az összes szereplőkről megemlékeznünk, kik egytől-egyig feladatuk magaslatán állottak és szerepeikben a legjobbat nyújtották. A címszerep személyesítője, Szabó Tusi nagy drámai tehetséget áruelt és a közönség meleg rokonszenvét méltán kiérdemelte. Erzszi szerepét Bársony Mariska, már többször szerepelt műkedvelő nagy közvetlenséggel szépen játszotta meg. Boris szerepét Schindler Laura, tekintetbe véve hogy először szerepelt, jól játszotta meg. Bellán Máriska két szerepét játszotta (Kövessiné és Bogárdiné) és mindkettőben várakozáson felül jól megállta helyét. Katyanszky Sándor, Gyuri szerepében szép hangjával és jó játékaival aratott tapsokat. Kojov O. János, Kondor bíró szerepét jól átgondoltan szépen alakította. Turi Kovács szerepében Bartók Ferenc kitűnő produkált. Gyenizse Károly mint Hudlaczek Jenő drótostót kacagtatta meg a közönséget. Brecska Zoltán Figura Jancsi szerepében igen mulatságos alak volt. Kerekes Kálmán, Marci kovácslegény szerepét meglepően jól játszotta. Golyvás szerepében Horák Nándor mint korcsmáros Szilágyi János és a betyár szerepében Szabó Lajos jó játékkal, bár kis szerepeikkel, nagyban hozzájárultak a siker emeléséhez. A közönség a legjobb hangulatban volt az egész előadás alatt. Meg kell említenünk a Vajda és fiai zenekara által pompásan előadott zene-számokat, melyekkel ezen kitűnő cigányzenekar a közönség jó hangulatát nagyban emelte. Előadás után az Erzsébet szálló éttermében táncos végződött barátságos estély volt, melyen Dr. Piukovich Sándor lelkes szavakkal buzdított a közreműködőket, hogy minél nagyobb mértékben igyekezzenek ezentúl is ily fényes előadás keretében a magyar kulturát terjeszteni.

Orvosok mozgalma. A Bács Bodrog vármegyei orvos szövetség, amely a megye valamennyi orvosát tagjai közé számítja, Szabadkán tartott rendkívüli közgyűlésén a többiek között az orvosok anyag helyzetével is foglalkozott.

Különösen a házi orvosi állások képezték élénk megbeszélés tárgyát és erre nézve határozat gyanánt és tagjaira kötelezőleg kimondotta, hogy: hatvan koronán, mint legkisebb díjazáson alul házi orvosi állást egyáltalán el nem fogadhatnak. Elvileg kimondotta a házi orvosi állások fokozatos megszüntetését. Az új rend értelmében a házi orvos helyettesítést állítani nem köteles, hanem azt a fél tartozik díjazni, továbbá külön díjazás jár szülészeti műtétekért, minden különleges szakismeretet igénylő műtétért és az abban való segédkezésért, továbbá mindenféle írásbeli kiadványért, kivéve a betegségből folyó mulasztást igazoló bizonyítványt. A házi orvosok csakis betegség esetén köteles házánál látogatást tenni. Egyéb látogatások, mint feleslegesen, kerülendők. E határozatokat most tárgyalták a zentai orvosok és azokat magukra nézve kötelezőnek ismerték el és életbeléptetését 1913 január 1-re határozták el.

Jön a finom cigarillos. Már utban is van. E hó 15-től ugyanis már az összes nagy- és kistrifikokban árusítani fogják a jóillatú és finom kis szivarokat.

A magyarországi bolgár kertészek pénze. Hogy a bolgárok Magyarországon mily óriási pénzt keresnek konyhakertészetükből, mi sem igazolja jobban, mint az a körülmény, hogy egyik kertészszezővetkeztük 4 millió koronát adott át kölcsönkép a bolgár kormánynak hadi célokra.

Nem szabad lovakat elvinni. Szabadkáról mult héten 350 lovat akartak Szerbiába szállítani. A lovak már be voltak raktározva, mikor a vasut parancsot kapott arra, hogy a lószállítmányt tartsák vissza. A forgalmi főnökség azonnal intézkedett, hogy a 350 lovat rakják ki a vagonokból.

Magyar nemesség. A király Michajlovics Kornél nyug. vm. alispánnak a közügyek téren szerzett érdemei elismerésül „Bácsszentiváni“ előnévvel, a magyar nemességet adományozta.

Trachoma. Nádálján oly erősen lépett fel a lakosság körében a trachoma, hogy a megejtett őszi orvosi vizsgálat szerint az iskolába járó gyermekeknek majdnem harmadrésze e veszedelmes szembajban szenved; a felnőttek között is rémsok a fájószemű.

A papi nyugdíj rendezése ügyében Kalocsán az érsek elnöklésével nagygyűlés volt csütörtökön, amelyen a vidékről 12 esperes és 13 kiküldött káplán jelent meg. A gyűlés a kidolgozott és már megbírált nyugdíjtervezetet elfogadta, lényegében csak a módosítással, hogy a tagok hozzájárulása nem 1%, hanem 2%-a az évi jövedelemnek, illetve fizetésnek és így az elérhető nyugdíj 3200 korona lesz. Az érsek 50 ezer koronával járult az alaphoz és megígérte, hogy továbbra is évente hozzá fog járulni. A káptalan is évi járulékot ajánlott föl. A gyűlésen résztvevőket az érsek ebédre asztalához hívta, ahol Kleiner Lajos érseki helynök gyűnyörű toasztban köszöntötte föl a kiváló főpásztort, a ki papjai jövőjét ily mintaszerűen rendezte.

Náptanítók a hadsereg szolgálataiban. A közös hadseregnél jövőre az altiszt-előkészítő tanfolyamok vezetését nem tisztekre fogják bízni, hanem népiskolai tanítókra. Ez az intézkedés Ausztriában már életbe is lépett. A tanfolyam három hónapig tart, heti 11 órában és a katonai szaktárgyakat kivéve, az általános közismereteket magában foglaló anyagot öleli fel.

Rendelet a szodavizgyártásról.

A belügyi és a kereskedelemügyi miniszterek rendeletet adtak ki a „közfogyasztásra szánt szodavizgyártásról. A szodavizgyártáshoz csak tiszta és jó ivóvíz használható és a gyáros köteles az elsőfoku iparhatóságnak bejelenteni, hogy honnan szerzi a vizet. Tilos tisztátalan szodavizet vagy szodavizes palackot, amelyek alján vagy falán lerakódások vannak, forgalomba hozni. Idegen cégnevvel jelzett palackokban tilos szodavizet árusítani.

A gőzgéprekezelők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Szegeden dec. 8-ikán d. e. 9 órakor fognak a szegedi felső ipariskolában megtartatni. A kellően felszerelt vizsgálati kérvények a m. kir. ker. iparfelügye-lőséghez (Boldogasszony-sugárút 18.) küldendők be.

Az ezredik Kakas. Az idej karácsony kétszeresen ünnepe lesz Magyarország legszebb, legnépszerűbb, művészeti és irodalmi tartalom-ban leggazdagabb élclapjának, a Kakas Márton-nak. December 22-én jelenik meg ugyanis megindítása óta az ezredik száma. Ez az ezredik Kakas Márton a magyar politikai, irodalmi és művészeti közélet legnagyobb neveivel, a tartalmában olyan terjedelemben jelenik meg, amilyenben magyar élclap még soha. Lesz benne a többek között egy teljes, illusztrált humoros regény és külön művészi mellékletül egy nagy díszszel kiállított szalon naptár. A jubileum alkalmából a Kakas Márton elsőrangú magyar művészeknek díszesen keretezett tiz eredeti rajzát és elsőrangú írók műveiből összeállított tizenkét, egyenként huszonöt kötetes könyvtárt, összesen tehát háromszáz kötet könyvet sorsol ki előfizetői között. A sorsolásban, amely 1913. év január 8-án lesz, résztvesznek és a jubiláriusz számot is megkapják mindazok, akik legkésőbb 1913. január 6-ig legalább negyedévre a 3 k. előfizetési díjat a Kakas Márton kiadóhivatalának, Budapest, VIII. József-körút 5. beküldik.

Ez nem megy tovább, én lefekszem

és abbahagyok minden munkát. Ennyire sohasem voltam még meghűlve s a tea, mely máskor mindig használt, most nem ér semmit. De ki fog ezért lefeküdni? En! Ilyenkor Fáy-féle valódi sződeni ásványpasztillák szedek, a mit gyógyszerárban vagy drogériában veszek 1 korona 25 fillérért és nálam mindig kitűnő hatás volt ennek a szornak.

Közgazdaság.

Mütrágyázási kísérletek.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület évek óta végeztet kúsgazdákcal őszi kalászos alá mütrágyákkal kísérletet leginkább abból a célból, hogy megismertesse velük ezen legegyszerűbb és legolcsóbb termés fokozó eljárását. A mult évben Baranya, Békés, Pozsony, Nyitra és Kisküküllő megyében végeztetett kísérleteket olyan módon, hogy mindegyik megyében 20—30 községben 3—3 olyan kúsgazdát választott ki, a kik az ottani gazdasági egyesület ellenőrzése alatt végeztek kísérletet olyan módon, hogy egy holdat mütrágyáztattak 150 kg. szuperfoszfáttal, egy holdat pedig trágyázatlanul hagytak az összehasonlítás kedvéért.

Baranyamegyében a mütrágyázott kat. holdon termett átlagosan 1068 kg. buza, 1564 kg. szalma. A mütrágyázatlanon termett 971 kg. buza s 1463 kg. szalma. Termés többlet 97 kg. buza és

101 kg. szalma, a rozsnál pedig a termés többlet 142 kg. szem. Békésmegyében termelt kat. holdanként 1247 kg. mag, műtrágyázatlanul 1081 kg. Az átlagos többlet termés tehát 166 kg. mag. Nyítramegyében termelt 95 kg. mag és 1691 kg. szalma, a műtrágyázatlanon pedig 799 kg. mag és 1470 kg. szalma. Többlet termés tehát a buzánál 153 kilogram mag és 224 kg. szalma, a rozsnál pedig 129 kg. mag és 311 kg. szalma. Pozsonymegyében termelt a műtrágyázott területen 734 kg. mag és 1154 kg. szalma, tehát többlet termés a buzánál 175 kg. mag és 99 kg. szalma, a rozsnál 130 kg. mag és 264 kg. szalma. Kisküüllőmegyében a rendkívül rossz őszi időjárás és rengeteg sok egér csaknem tönkre tette a vetéseket, mégis a műtrágyázás javára megállapított a buzánál 84 kg. szem termés többlet.

Ezen kísérleteket tehát több 100 kisgazda végezte s egyetlen egynél sem fordult elő, hogy a műtrágya termés többletet ne adott volna, sőt miként a fenti számokból kitűnik, a termés többlet mindenütt olyan nagy volt, hogy legalább 60—100%-al nagyobb hasznot adott, tekintettel arra a körülményre, hogy a szuperfoszfát ára csak 9—10 kor. holott ugyanolyan súlyu buza ára 20—24 korona.

Nyílt-tér

A létért való küzdelem

a szünetlen munkásság idejekorán gyengíti és felemésztí az idegeket és azért szükségünk van egy a modern korhoz alkalmazkodó vegyszerre, mint **Dr. Ray Nervol**-jára, mely egy igazi és sikeres idegerősítő.

Bárhová is megy mai nap az ember bárkivel is beszélünk, midégyik csak azt mondja, hogy idegei meg vannak rongálva és képtelen teendőit kellőképp végezni. Gondosan kell tehát a következő jelenségeket figyelembe venni és látni fogjuk, nem-e szenvedünk egyik vagy másik zavarban. „Nem érzi magát bágyadtnak, lehangoltnak minden testi és szellemi erőmegfeszítés után, nem szenved-e **általános gyöngeségben, búskomorságban, álmatlanságban, idegfájdalmakban, ideges főtájasban**, önbizalom és energia hiányában, ingerültségben, hirtelen haragban, szívdobogásban?”

Ha egyik vagy másik jelenség mutatkozik önnél, ne mulassza el, magát azonnal **Dr. Ray Nervol**-jával kezelni, mely legrövidebb időn belül az ideg-ingert megszünteti és az idegeket erősíti.

Ára 5 kor. a gyógyszertárakban. Főlerakat: Török József gyógyszertára, Budapest, VI., Király-utca 12.

31295. szám. Kig. 1912.

Hirdetmény.

A törvényhatósági bizottság 216/1912. kg. sz. határozata folytán Ujvidék sz. kir. város tanácsa a régi gimnázium épületének bérbeadása, esetleg elidegnyítés utján való

értékesítésére nyilvános pályázatot hirdet a következő feltételek mellett:

1. Ajánlat tehető a helyiségek egy részének, vagy a szálloda céljaira is alkalmas egész épületnek bérbevételére, vagy az egész ingatlan megvételére.

2. Ajánlattevő ajánlatában megjelölni tartozik, hogy

a) mily célra kívánja a helyiségeket használni,

b) mily alakításokat kíván a város által végeztetni, vagy hogy mily építési munkákat hajlandó saját költségén elvállalni,

c) továbbá, hogy mely időponttól hány évre és mily haszonbérösszeg mellett kívánja a haszonbérletet magának biztosítani.

3. Az építkezés, illetve átalakítás az iskolai év végével valószínűleg 1913. évi július hó 1-én lesz megkezdhető és abban az arányban folytatandó, amint az épületet a gimnázium igazgatósága a városnak átadja.

4. A gimnázium épületének tervei a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt betekinthesek, vagy ugyanott 5 koronának a városi pénztárba leendő befizetése ellenében a tervek 1-másólati példánya is beszerezhető.

5. Ajánlattevők szabályszerűen felbélyegzett ajánlataikat:

„Ajánlat a régi gimnázium bérletére“ felirással ellátott és lepecsételt borítékban legkésőbb 1913. évi február hó első napjának d. e. 10 órájáig tartoznak a város iktatóhivatalánál benyújtani.

6. A benyújtott ajánlat az ajánlattevőre a benyújtástól kezdve a városra nézve az ajánlatot elfogadó határozat jogerőre emelkedése után válik kötelezővé.

7. Az ajánlathoz bánatpénzt az ajánlott évi bérösszeg 50%-ának, illetve az ajánlott vételár 5%-ának készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a városi pénztárba történt befizetését igazoló letétjegy csatolandó. A bánatpénz közvetlenül az ajánlathoz nem mellékelhető.

8. Az ajánlatokat a városi tanács 1913. évi február hó 1-ső napján d. e. 11 órakor nyilvános ülésen fogja felbontani, amikor ajánlattevők vagy megbízottaik is jelenhetnek.

9. A kötendő haszonbéri, illetve adásvételi szerződésből eredő mindennemű bélyeg, illeték és egyéb költség egyedül haszonbérletet, illetve vevőket terheli.

10. Végül a város kiköti, hogy az ajánlatok fölött szabadon határozhasson, esetleg egyet sem fogadjon el.

Ujvidék sz. kir. város tanácsa, 1912. évi november hó 28-án.

Dr. Demetrovits Vladimir s. k. kir. tanácsos, polgármester.

Felelős szerkesztő: Zanbauer Ágoston.

Laptulajdonos az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt.

Paulani sör.

∴ Ép most érkezett Münchenből. ∴

Egy üveg Paulani Export sör á 40 fill.

Kapható: BAUER GYULA sörnagykereskedőnél

UJVIDÉK, Uszpenszka-utca 5. szám.

Paulani sörfőzde részvénytársaság.

Salvator sörfőzde München.

Nyomatott »Guttenbergnyomda« Ujvidék.

Világos fő

mindenkor

Dr. Oetker sütőporát használja á 12 fillér.

Tökéletes, higiénikus és az orvosok által ajánlott pótlék kovász és élesztő helyett.

A sütemények és tésztaeműek nagyobbak, omósabbá és könnyebben emészthetőkké válnak:

Dr. Oetker vanillincukra á 12 fill. legnemesebb fűszer tejes és tésztaemű eledelek, kakao, tea, csokoládé és krémek, torta, pudding és habostészta részére; finom vagy puder-cukorra keverve, mindennemű sütemények és tésztafélék behitesére. Teljesen pótol 2-3 rud jó vanillet. Ha 1/2 csomag

Dr. Oetker féle vanillincukrot és 1 kg. finom cukrot 1-2 tejeskanállal egy csésze teába öntünk, úgy igen jóízű, aromátikus italt kapunk.

Dr. Oetker sütőpora és vanillincukra minden fűszerkereskedésben kapható. Részletes használati utasítás minden csomagon.

Vendéglő megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy f. évi december hó 1-én, (vasárnap) este 7 órakor a

„Telepi kiránduló vendéglő“-t

a vár. kórházzal szemben ünnepélyesen megnyitom. Villamos megálló. Jó ételekről és italokról gondoskodva van.

Kiváló tisztelettel

THOMAS JÓZSEF vendéglős.

Lagtartósabb

huzott drótszálalás lámpa.

magyar

SIEMENS - SCHUCKERT - MÜVEK

Budapest, VI., Teréz-körút 36.